

KÄYTTÖSUUNNITELMA 2024

Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut

Sisällys

1 Toimintaympäristön kuvaus.....	3
2 Lain aiheuttamat muutokset	5
3 Toiminnan painopistealueet.....	6
4 Talouden tasapainon saavuttaminen.....	9
5 Tavoitteet/toimenpiteet	10
6 Tavoitteet/mittarit	11
7 Henkilöstö.....	11
8 Määrärahat ja tuloarviot.....	13

Liitteet

Palvelualueittain koulutukset, kehittämishankkeet

**PELASTUSTOIMI JA TURVALLISUUSPALVELUT
SITOVAT TAVOITTEET, 1000 €**

	Alkuperäinen	Muutettu	TA 2024	Muutos	
	TA 2023	TA 2023		€	%
Toimintatuotot	2 959	2 919	3 200	281	9,6
Toimintakulut	-26 364	-29 090	-29 950	-860	3,0
Toimintakate	-23 405	-26 171	-26 750	-579	2,2

Sitovat tavoitteet ovat ulkoisia tuottoja ja kuluja.

1 Toimintaympäristön kuvaus

Pohjois-Savon pelastuslaitos on aloittanut maakunnallisena toimijana toimintansa 1.1.2004 (Valtioneuvoston päätös pelastustoimen alueista 174/2002). Sitä ennen pelastustoimen toimiala oli yksittäisten kuntien vastuulla.

Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut on yksi Pohjois-Savon hyvinvointialueen neljästä palvelutoimialasta. Toimialan sisällä toimii kaksi palvelualueetta, eli pelastustoiminta ja turvallisuuspalvelut, jotka edelleen jakautuvat kahdeksaan palveluyksikköön ja neljään toimintayksikköön.

Pohjois-Savon pelastustoimen palvelut tuotetaan lähipalveluperiaatteiden mukaisesti maakunnan alueella sijaitsevilta 32 pelastusasemalta. Lisäksi pelastusasemaverkkoa täydentää seitsemän sopimuspalokuntien pelastusasemaa.

Laissa pelastustoimen järjestämisestä 613/2021, 4 § säädetään, että hyvinvointialue vastaa pelastustoimen järjestämisestä alueellaan ja järjestämisvastuun sisällöstä säädetään hyvinvointialuelaki 611/2021, 7 §. Hyvinvointialueen pelastustoimen ja pelastuslaitoksen tehtävistä säädetään pelastuslaki 379/2011, 27 §.

Pelastuslain 379/2011, 27 § mukaan pelastuslaitoksen tulee huolehtia alueellaan seuraavista tehtävistä;

- 1) pelastustoimelle kuuluvasta ohjauksesta, valistuksesta ja neuvonnasta, jonka tavoitteena on tulipalojen ja muiden onnettomuuksien ehkäiseminen ja varautuminen onnettomuuksien torjuntaan sekä asianmukainen toiminta onnettomuus- ja vaaratilanteissa ja onnettomuuksien seurausten rajoittamisessa
- 2) pelastustoimen valvontatehtävistä
- 3) väestön varoittamisesta vaara- ja onnettomuustilanteessa sekä siihen tarvittavasta hälytysjärjestelmästä
- 4) pelastustoimintaan kuuluvista tehtävistä.

Pelastuslaitos tuottaa ensihoitopalveluun kuuluvia palveluita siten, kuin hyvinvointialue siitä päättää. Pelastustoimen päätoiminen ensihoitohenkilöstö siirtyy palvelukeskus akuutin ensihoitoon vuoden 2024 aikana.

Pelastuslain lisäksi pelastustoimelle muodostuu merkittäviä tehtäviä ja vastuita valmiuslain (1552/2011) ja erityisesti Väestönsuojelu ja evakuointi -luvun osalta. Yhteistoiminnasta väestönsuojeluun varautumisessa on säädetty pelastuslain 379/2011 64 §:ssä. Hyvinvointialueen pelastusviranomaiset vastaavat väestön siirtämisen yleisjohdosta alueellaan. Hyvinvointialueen pelastusviranomaiset päättävät ja vastaavat väestön järjestetyn siirtämisen edellyttämistä väestön kokoamisjärjestelyistä ja siihen liittyvistä valmisteluista Pelastustoimen viranomaiset huolehtivat niiden vastuulla olevien väestönsuojelutehtävien edellyttämän toiminnan ja suunnitelmien yhteensovittamisesta Sisäministeriö vastaa väestön siirtämisen valtakunnallisesta yleisjohdosta. Väestön evakuointien johtamisessa noudatetaan soveltuvin osin pelastustoiminnan johtamisjärjestelmän rakenteita.

Pelastuslaitoksen palvelualueella tuotetaan ensihoitopalveluita Kuopion kantakaupungin, Suomenjoen ja Varkauden asemapaikoilta käsin. Ensihoitoyksiköistä (9 yksikköä) ympärivuorokautisia yksiköitä on seitsemän ja kaksi 12 tuntista yksikköä, jotka toimivat seitsemänä päivänä viikossa. Toinen 12 tunnin yksiköistä on alue-ensihoitaja yksikkö, joka liikkuu yhdellä ensihoitajalla. Yksikkö suorittaa hoidontarpeen arviointia ja hoitaa potilaita kotiin. Pelastuslaitos tuottaa myös ensihoitopalveluun kuuluvan ensivastetoiminnan (tehostettu ensiapu) koko hyvinvointialueella, 31 asemapaikalta käsin. Ensivastetoiminta tuotetaan yhdessä pelastustoiminnan valmiuden yhteydessä.

Ensihoidon tehtävämäärät ovat viime vuosina nousseet. Pelastuslaitos hoitaa hyvinvointialueen ensihoitopalvelun vuosittaisista tehtävistä (n. 50.000) noin puolet (n. 24.000). Ensihoitopalvelun tehtävissä on selvästi havaittavissa kasvukeskuksien ja väestökeskittymien kasvavat tehtävämäärät. Samoin havaitaan vanhusväestön lisääntymisestä aiheutuvat tehtäväprofiilin muutos. Laitoshoitopaikkojen vähentäminen ja hoidon suuntautuminen kotihoitoon näkyy selvästi myös ensihoitopalvelun tehtävissä. Yleisimmät tehtäväluokat ensihoitopalvelulla Pohjois-Savossa ovat tällä hetkellä yleistilan lasku, kaatuminen ja mielenterveysongelmista johtuvat tehtävät.

Harvaan asutuilla alueilla toiminnan tehokkuutta sekä palvelutuotantoa voidaan parantaa ensihoidon ja pelastustoiminnan integraatiolla (moniammatilliset yksiköt). Ensihoidon ja pelastustoiminnan palveluja tuotetaan Kaavilla moniammatillisella pelastaja/lähihoitaja – ensihoitaja työparilla, joka tukee mm. kotipalvelua ja turvallista kotona asumista. Pelastustoimi tuottaa yksikköön pelastajan, jolla on lisäksi terveydenhuollon ammattitutkinto. Ensihoitopalvelun ja pelastustoiminnan synergiaedut näkyvät sekä ensihoidossa että pelastustoimessa muun muassa kustannustehokkuutena yhteisen henkilöstön ja kaluston muodossa.

Turvallisuuspalveluiden palvelualueella tuotetaan hyvinvointialueen yhteisiä kokonaisturvallisuuden, eli varautumisen, valmiuden ja organisaatioturvallisuuden palveluita. Lisäksi palvelualue tuottaa hyvinvointialueelle teknisen toimen palveluita sekä turvallisuuskoulutuspalveluita.

2 Lain aiheuttamat muutokset

Laissa hyvinvointialueesta 611/2021 ja laissa pelastustoimen järjestämisestä 613/2021 säädetään, että hyvinvointialue vastaa sille lailla säädettyjen tehtävien hoitamisesta, hyvinvointialueen asukkaan laissa säädettyjen oikeuksien toteutumisesta ja palvelukokonaisuuksien yhteensovittamisesta sekä järjestettävien palvelujen ja muiden toimenpiteiden yhdenvertaisesta saatavuudesta. Laki hyvinvointialueesta 611/2021 on tullut voimaan 29.6.2021 ja Laki pelastustoimen järjestämisestä on tullut voimaan 1.1.2023.

Lisäksi voidaan vielä mainita, että Petteri Orpon hallituksen ohjelma 20.6.2023 sisältää 34 erillistä pelastustoimen kirjausta. Ohjelmassa on mm. seuraavaa; Hallitus näkee pelastustoimen ja hätäkeskuksen keskeisinä sisäisen turvallisuuden palveluina, joilla on tärkeä rooli myös vakavissa normaaliolojen häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa, pelastustoimen palveluiden rahoitus turvataan, pelastustoimen kansainvälisten toimintojen suorituskyky varmistetaan pelastustoimen kehittämisessä ja suorituskyvyssä huomioidaan lisäksi Nato-jäsenyyden vaikutukset, pelastustoimen ja ensihoidon yhteistyö ja synergia varmistetaan.

Vuoden 2023 osalta voidaan todeta, että Pohjois-Savon hyvinvointialueen organisaation organisoituminen, taustaselvittelyt, kyselyt ja rahoitus ovat haastaneet pelastustoimen ja turvallisuuspalveluiden henkilökuntaa todella merkittävästi. Henkilökunnan toimesta on toteutettu hyvinvointialueen organisoitumisen kanssa samanaikaisesti normaalia lainsäädännön perusteella muodostuvaa tehtävä- ja palvelukokonaisuutta, joten henkilökuntaan kohdistunut työkuorma on ollut merkittävä. Tämä on edellyttänyt henkilökunnalta huomattavaa joustamista.

Vuoden 2024 osalta voidaan todeta, hallitusohjelman täytäntöönpano sekä hallituksen talousarvio vuodelle 2024 ovat vielä osittain valmistelussa ja valtiovarainministeriö on julkaissut hyvinvointialueiden uudet rahoituslaskelmat 10.10.2023.

Valtiovarainministeriön 10.10.2023 julkaisemat ja vuoden 2024 rahoitusta koskevat rahoituslaskelmat tulevat haastamaan Pohjois-Savon hyvinvointialueen palveluntuotantoa ja henkilökuntaa, jonka osalta tarvitaan myös innovatiivisia ja uusia tulevaisuuden toimintamalleja.

Pelastuslain uudistamishanke toteutettiin välillä 1.9.2021 – 31.3.2023. Hankkeen tehtävänä oli valmistella pelastuslakiin kiireelliset ja välttämättömät muutokset valmistelujaostojen työsuunnitelmien pohjalta. Valmisteluhankkeen myötä pelastuslakiin on tullut uusia lainsäädäntömuutoksia, joita ovat mm. yhteistyöalueelle koottavat tehtävät sekä väestönsuojelutehtäviin varautuminen ja suunnittelun nykyistä laajempi yhteensovittamistehtävä.

Yhteistyöalueen kootut tehtävät

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitokselle muodostuu merkittäviä Itä-Suomen yhteistyöalueen yhteensovittamisen tehtäväkokonaisuuksia. Tehtäväkokonaisuuksista voidaan mainita esim. seuraavat:

- Pelastuslaitos vastaa pelastustoimen tilannekuvatoiminnan järjestämisestä hyvinvointialueella yhteistoiminnassa pelastustoiminnan yhteistyöalueen muiden pelastuslaitosten kanssa (PelL 379/2011, 31 a 5 mom.)
- Pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavan pelastuslaitoksen pelastusviranomaisen yhteistyöalueella ottaa tilanteen johtaaksensa, jos se on välttämättömä yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvan pelastustoiminnan yhteensovittamiseksi (PelL 379/2011 34 1 3 mom.)
- Pelastuslaitosten tulee laatia pelastustoiminnan yhteistyöalueen puitteissa tapahtuvaa johtamista ja pelastustoiminnassa tarvittavan avun antamista koskevat suunnitelmat yhteistoiminnassa keskenään ja pelastustoiminnan yhteistyön järjestämisestä vastaavien pelastuslaitosten johdolla (PelL 379/2011, 47 § 2 mom.).

Säädösvalmistelussa on kaksi erittäin merkittävää asetusta; Valtioneuvoston asetus valtakunnallisten ja alueellisten tilanne- ja johtokeskusjärjestelyiden ja muun pelastustoiminnan johtamisen edellytyksenä olevan erityisvalmiuden kokoamisesta sekä Sisäministeriön asetus pelastustoimen tilannekuvatoiminnoista. Molempien asetuksien sisältökirjauksissa on merkittäviä ja Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitokseen kohdistuvia toiminta- ja suorituskykyvaatimuksia sekä taloudellisia heijastevaikutuksia.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen tulee järjestää yhteistyöalueen 24/7-tilanne- ja johtokeskuspalvelut tulevan asetuksen mukaisesti. Asetusluonnoksissa määritellyn mukaisesti tavoitteena on, että asetukset astuvat voimaan 1.1.2024 ja kootusta tehtävästä vastaavan hyvinvointialueen on järjestettävä asetuksessa säädetyt tehtävät viimeistään 30.6.2024 mennessä. Asetusluonnoksien valmistelu kuitenkin jatkuu ja voimaantuloajankohta on tältä osin avoinna.

Vuonna 2024 voimaantulevan VN:n asetuksen mukaan hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten vastuulle säädetään väestönsuojelutehtäviin varautumisen ja suunnittelun nykyistä laajempi yhteensovittamistehtävä. Yhteistyöryhmä yhteensovittaa hyvinvointialueen pelastustoimen viranomaisten ja muiden hyvinvointialueen alueella toimivien viranomaisten vastuulla oleviin väestönsuojelutehtäviin varautumista ja suunnitelmia. Yhteistyöryhmässä tulee olla edustus ainakin pelastustoimesta, Puolustusvoimista, sosiaali- ja terveystoimesta, elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksesta, aluehallintovirastosta, poliisista sekä alueen kunnista.

3 Toiminnan painopistealueet

Keskeisenä toiminta-ajatuksena on tuottaa pelastustoimi -ja turvallisuuspalvelut toimialueen vastuulle muodostuvat tehtävät mahdollisimman laadukkaasti ja asiakaslähtöisesti lainsäädännön edellyttämällä ja rahoituksen mahdollistamalla toimintatavalla.

Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti koko maakunnan alueella. Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.

Pelastuslaitoksen tärkein tavoite on parantaa ihmisten turvallisuutta ja ennaltaehkäistä onnettomuuksia sekä rajoittaa etukäteen niistä aiheutuvia vahinkoja. Onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua pelastuslaitoksen tehtävänä on tuottaa tehokkaat pelastustoimen palvelut, joilla turvataan tärkeät toiminnot ja vähennetään vahingon seurauksia.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen toiminnan painopisteet vuosille 2024–2027 on kuvattu palvelutasopäätöksessä, joka on hyväksytty aluevaltuuston toimesta 13.11.2023.

Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle. Tavoitteissa huomioidaan kansalliset, alueelliset ja paikalliset tarpeet pelastustoimelle sekä onnettomuusuhat. Tavoitteiden tarkoituksena on varmistaa pelastustoimen palvelujen järjestäminen laadukkaasti, yhdenmukaisesti ja kustannusvaikuttavasti.

Strategisen päämäärän 2025 mukaan pelastustoimi parantaa yhteiskunnan turvallisuutta kaikissa oloissa - myös poikkeusoloissa - yhdessä muiden toimijoiden kanssa lähellä ihmistä: vähentämällä onnettomuuksia, vastaamalla pelastustoiminnasta, osallistumalla siviilivalmiuden ylläpitoon ja kehittämiseen, rajoittamalla onnettomuuksien seurauksia kaikissa oloissa ja hyödyntämällä pelastustoimen valmiutta nykyistä laajemmin yhteiskunnassa sekä tuottamalla terveydenhuollon kanssa sovittuja ensivaste- ja ensihoitopalveluja.

Pelastustoimen varautuminen perustuu pelastuslakiin ja valmiuslakiin kirjattuihin velvoitteisiin. Velvoitteet sisältävät laajasti erilaisia valmiussuunnittelun, varautumisen ja väestönsuojelun tehtäviä. Pelastustoimella on keskeinen rooli koota, yhteensovittaa ja ylläpitää pelastuslaitoksen sekä koko maakunnan alueen varautumisen kokonaisuutta sekä tehdä yhteistyötä ympäröivien alueiden kanssa. Kyseessä on viranomaisvastuu, josta on suoriuduttava lainsäädännöllisten velvoitteiden täyttämiseksi.

Valtioneuvosto vahvistaa joka neljäs vuosi valtakunnalliset strategiset tavoitteet pelastustoimen järjestämiselle. Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet vuosille 2023–2026 (<https://intermin.fi>):

1. Pelastustoimen palvelutaso toteutuu yhdenvertaisesti ja laadukkaasti sekä valtakunnallisesti että alueellisesti.
 2. Pelastustoimen onnettomuuksien ehkäisy on järjestetty riskiperusteisesti, yhdenmukaisesti ja vaikuttavasti.
 3. Pelastustoimella on välitön kyky toimia suunnitellusti kaikissa turvallisuustilanteissa, ja se säilyy turvallisuuden lähipalveluna.
-

4. Pelastustoimen alueellinen ja valtakunnallinen valmius sekä varautuminen mahdollistavat väestön suojaamisen kaikissa olosuhteissa.
5. Pelastustoimen kansainvälinen toiminta on aktiivista, suunnitelmallista ja kytkeytyy pelastustoimen kansallisiin rakenteisiin.
6. Pelastustoimen palveluiden ja tehtävien valtakunnallinen suunnittelu, toteutus ja kehittäminen perustuvat tiedolla johtamiseen ja yhtenäiseen tiedonhallintaan.
7. Pelastustoimen investoinnit tukevat palvelutuotannon vaikuttavuutta.
8. Pelastustoimen henkilöstöresurssit ovat riittävät ja henkilöstö on osaavaa ja hyvinvoivaa.
9. Pelastustoimen hallinto- ja ohjausjärjestelmä on selkeä.

Pelastustoimen valtakunnalliset strategiset tavoitteet on huomioitu myös Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätöksessä, joka on hyväksytty aluevaltuustossa 13.11.2023 vuosille 2024–2027.

Turvallisuuspalvelut

Turvallisuuskoulutusta suunnataan hyvinvointialueen henkilöstölle ja alueen yrityksille ja muille yhteisöille. Koulutukset liittyvät esimerkiksi toimitila-, henkilö- ja paloturvallisuuteen. Koulutuksien sisällöt perustuvat työpaikkakohtaisiin riskiarvioihin ja ns. täsmäkoulutuksiin. Koulutuksien ja harjoitusten sisällöissä huomioidaan kaikki hyvinvointialueen henkilöstöryhmät.

Valmiussuunnittelussa laaditaan ja ylläpidetään esim. valmiussuunnitelman yleinen osa, valmiusohje, erityissuunnitelmat ja yhteensovitetään toimialojen suunnitelmat. Lisäksi laaditaan organisaatioturvallisuutta koskevat ohjeet.

Varautumistehtäviin kuuluu myös:

- Hyvinvointialueen kriisijohtamisvalmius normaalioloissa, häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa
- Alueellisen riskiarvion laatiminen (laaja-alaisessa yhteistyössä)
- Osallistuminen valmiusharjoitusten suunnitteluun ja järjestämiseen

Organisaatioturvallisuuden tehtävät liittyvät muun muassa henkilökunnan ja toimitilojen turvallisuuden varmistamiseen, vartiointipalveluihin, hälytys- ja kameravalvonnan ym. järjestelmien toiminnallisuuteen. Palveluyksiköstä ohjataan hyvinvointialueen pelastussuunnittelua ja poistumisturvallisuusselvitysten laatimista. Toimintaan kuuluu maakunnalliseen ja kuntakohtaisiin turvallisuussuunnittelutehtäviin osallistuminen. Henkilöturvallisuusselvitykset teetetään palvelualueen toimesta kaikille niille hyvinvointialueen viranhaltijoille ja työntekijöille, joille se vaaditaan työtehtävien johdosta.

Palvelualueen tekninen yksikkö vastaa koko hyvinvointialueen ajoneuvokaluston hallinnoinnista. Toimialalla huolehditaan myös kahdeksan hyvinvointialueen pelastuslaitoksen

muodostaman hankintarenkaan yhteistyöstä raskaan kaluston osalta, ja yhdeksän pelastuslaitoksen hankintarenkaasta pienkaluston osalta sekä näiden hankintojen ja kilpailutusten valmistelusta.

Tekniikan toimintayksikkö huolehtii pelastuslaitoksen ajoneuvojen ja muun liikkuvan kaluston katsastuksista ja rekisteröinneistä. Lisäksi yksikkö hoitaa ajoneuvo-, kalusto- ja varustehankintojen valmistelutehtävät sekä kunnossapito- ja huoltotehtävät siten, että pelastustoiminnan ja ensihoidon ajoneuvot ja kalusto pysyy kunnossa ja toimintavarmana.

4 Talouden tasapainon saavuttaminen

Pohjois-Savon pelastuslaitos on toiminut maakunnallisena toimijana jo vuodesta 2004 alkaen, eli lähes 20 vuotta. Tämän 20 -vuoden aikana pelastuslaitos on toteuttanut useita tuottavuuden ja talouden kehittämistoimenpiteitä ja tehostanut omaa toimintaansa useilla merkittäville ja kustannustehokkailla toimenpiteillä. Maakunnallisesti tämä on ollut erittäin tarkoituksenmukaista ja kokonaistaloudellisuuteen pyrkivää toimintaa, joka on ”trimmannut” palveluntuotantokokonaisuuden ja palveluntuotantotuotokset mahdollisimman kokonaistaloudelliseen ja lakisääteisten tehtävien toteuttamista sekä asiakkaita/kuntalaisia palvelemaan muotoon (keskiössä kuntalainen).

Tavoitteena on edelleen jatkaa kokonaistaloudellista toimintamallia ja vastata lisääntyvään palvelutarpeeseen sekä turvallisuustilanteen muuttumisesta muodostuviin heijastevaikutuksiin. Samaa toimintaperiaatetta on noudatettu koko toimialan talousarvioesityksen 2024 laadinnassa.

Pelastustoimi ja turvallisuuspalveluiden toimialan osalta toimintakulujen sopeutustarve toimialan toimesta laaditun karsitun TA2024 ehdotuksen ja hyvinvointialueen toimesta laaditun raamin välillä on 3,2 M€toimintakuluissa. Annetun raamin ja toimialan talousarvioesityksen välinen ero on jyvitetty pelastustoiminnan, ensihoidon ja turvallisuuspalveluiden kesken toimintakulujen suhteessa, huomioiden pelastustoimintaan hyväksytyssä talousarviossa kohdistettu 0,95 Me.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen aluevaltuusto hyväksyi 29.12.2023 kokouksessa Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut talousarvion vuodelle 2024. Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut toimiala on aloittanut talouden sopeuttamistoimenpiteiden suunnittelun ja mahdollisten säästökohteiden tarkastelun hyväksytyin talousarvion 2024 mukaisesti. Sopeuttamistoimenpiteiden suunnittelu ja mahdollisten säästökohteiden tarkastelu toteutettiin koko toimialueella, pelastustoiminta ja turvallisuus palvelualueilla ulottuen aina palveluyksikkö -ja toimintayksikkö tasolle. Sopeuttamistoimenpiteiden tarkastelu toteutettiin yhdessä henkilökunnan kanssa ja tarkastelun yhteydessä pyrittiin tunnistamaan olennaiset ja konkreettisia säästöjä mahdollistavat osat alueet. Sopeuttamistoimenpiteiden määrittämisessä pyrittiin huomioimaan, tunnistamaan ja arvioimaan mahdollisten säästötoimenpiteiden vaikutukset palvelujen tuottamiseen, laatuun, yhdenvertaisuuteen sekä voimassa olevan palvelutasopäätöksen toteutumiseen.

Pelastustoiminnan palveluyksikön osalta konkreettisenä I-vaiheen sopeutustoimenpiteenä voidaan mainita mm. 24 HTV vähentäminen 1.1.2024 alkaen. Sopeutustoimenpide kohdennettiin Kiuruveden, Lapinlahden, Nilsiä, Leppävirran ja Suonenjoen pelastusasemille, joidenka osalta

välittömässä lähtövalmiudessa olevan pelastushenkilökunnan lukumäärää vähennettiin 1 hlö/työvuoro. Sopeutustoimenpiteen toteuttamisen yhteydessä henkilökuntaa ei irtisanottu, mutta henkilökunnan määräaikaisia työsopimuksia ei jatkettu työsopimuksen päättymisen jälkeen. Pelastustoiminnan palveluyksikön II- vaiheen sopeutustoimenpiteenä lakkautetaan 14 pelastajan virkaa ja perustetaan 14 uutta vanhemman pelastajan, asemavastaavan virkaa 2/2024. Virkamuuksien taustalla on tarve saada pelastuslaitoksen pienille pelastusasemille päätoiminen ja yleistyöaikaa tekevä henkilö, joka toimii sivutoimisen henkilökunnan lähiesihenkilönä sekä koulutus- ja asiakaspalvelutehtävissä kuntalaisten ja muiden yhteistyökumppaneiden suuntaan. Vanhempi pelastaja, asemavastaava tehtäviin siirtyvät henkilöt aloittavat tehtävissään välillä 3–6/ 2024. Pelastustoiminnan palveluyksikkö seuraa edellä kuvatun mukaisten sopeutustoimenpiteiden toiminnallisia ja taloudellisia vaikutuksia reaaliaikaisesti ja toteuttaa tarvittaessa lisätoimenpiteitä havaintojen ja tarpeiden edellyttämällä tavalla.

Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain (613/2021) mukaan hyvinvointialueen on seurattava järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen palvelujen kustannuksia. Hyvinvointialueen on verrattava tätä tietoa vastaavaan muita hyvinvointialueita koskevaan tietoon. Hyvinvointialueen on hyödynnettävä edellä mainittua tietoa järjestämisvastuullaan olevan pelastustoimen tietojohdattamisessa toiminnan, tuotannon ja talouden ohjauksen, johtamisen, kehittämisen ja päätöksenteon tukena. Pelastustoimen järjestämisestä annetun lain 13 §:n 2 momentin mukaan hyvinvointialueen on laadittava vuosittain selvitys pelastustoimen palvelujen toteutumisesta ja talouden tilasta alueellaan.

Ensihoitohenkilöstön viikkotyöaika yhtenäistyi Pohjois-Savon hyvinvointialueella 2023 vuoden alusta. Työaikamuutos aiheutti pelastuslaitoksella henkilöstön lisäresurssien tarvetta ja täysin uudet prosessit työaikasuunnittelussa ja muussa henkilöstöhallinnossa. Pelastustoimen ensihoitopalveluista vähennettiin 9 henkilötyövuotta osana tuottavuus ja taloudellisuusohjelmaa. Yksi kuljettava 24/7 yksikkö muutettiin yhden hengen 12 tunnin alue-ensihoitaja yksiköksi. Lisäksi osana sopeuttamistoimia ensihoitopalveluista supistettiin kaksi henkilötyövuotta syksyllä 2023.

Tuottavuus- ja taloudellisuusohjelman mukaisesti on aloitettu alue-ensihoitajan toiminta Kuopion kantakaupungin alueella, ja kehitetään moniammatillisten yksiköiden toimintaa ja ensivastetoimintaa.

Pelastustoimi ja turvallisuuspalveluiden palveluntuotantokokonaisuus on merkittävältä osiltaan lakisääteistä ja normiohjattua palvelua, jonka johdosta palvelukokonaisuuden toteuttaminen aluevaltuuston hyväksymän talousarvion mukaisella määrärahalla on haasteellista. Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut toimiala on sitoutunut hyväksytyyn talousarvioon ja toimialan ensisijaisena tavoitteena on suunnitella ja toteuttaa toimialan vastuulle kuuluvien yhdenvertaisten palveluiden tuottaminen talousarvion mukaisella määrärahalla koko maakunnan alueella.

5 Tavoitteet/toimenpiteet

Pelastustoimen ja turvallisuuspalveluiden tavoitteena on tuottaa laadukkaat, kustannustehokkaat ja kokonaistaloudelliset pelastustoimen ja turvallisuuden vastuulle kuuluvat palvelut koko maakunnan alueella.

Pelastustoimen ja turvallisuuden palvelut integroidaan hyvinvointialueen tunnistamalla ja päätämällä tavalla kiinteäksi osaksi Pohjois-Savon hyvinvointialuetta.

Pelastustoimen palvelut integroidaan toimialakohtaisen erityislainsäädännön edellyttämällä tavalla Itä-Suomen yhteistyöalueella sekä valtakunnallisesti.

6 Tavoitteet/mittarit

Mittarit	Tavoitetaso	Edistää hyvinvointialueen strategisia tavoitteita
Pelastustoiminnan tehtävämäärä	4 050	Pohjoissavolaisten terveys, hyvinvointi ja turvallisuus paranevat. Vahvistamme ennaltaehkäiseviä ja perustason palveluita. Työmme on laadukasta ja asiakaslähtöistä. Talous on tasapainossa.
Yksiköiden yhteenlaskettu henkilömäärä pelastustoiminnan tehtävissä	5	
Ensimmäisen yksikön toimintavalmiusaika (mediaani)	9:15 min	
Palotarkastusten valvontasuunnitelman toteutuminen (valvontakohteet A1-A8, hoito- ja huoltolaitokset, omavalvontakohteet)	100 % 1.900	
Turvallisuuskoulutukseen ja -viestintään osallistuneet henkilöt	41 000	

7 Henkilöstö

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitoksen toiminta-alueella on yhteensä 32 pelastusasemaa ja pelastusasemilla on yhteensä 158 pelastajan virkaa ja 34 vanhemman pelastajan virkaa. Pelastajan virkatehtävissä työskenteli vuoden 2023 lopussa määräaikaisessa virkasuhteessa yhteensä 48 henkilöä, jotka eivät täyttäneet viran kelpoisuusvaatimuksia. Näiden määräaikaisten virkasuhteiden päättymisen jälkeen pelastuslaitos toteutti julkisen hakumenettelyn, jonka tavoitteena oli saada avoinna oleviin virkoihin kelpoisuusvaatimukset täyttävää henkilökuntaa. Pelastuslaitos toteutti I-vaiheen pelastaja rekrytoinnin 10/2023, jossa pyrittiin rekrytoimaan 25 pelastajaa. Rekrytoinnin tuloksena kyettiin rekrytoimaan 12 kelpoisuusehdon täyttävää pelastajaa eri pelastusasemille. Pelastuslaitos toteutti II-vaiheen rekrytoinnin 12/2023 ja rekrytoinnin tuloksena kyettiin rekrytoimaan 8 kelpoisuusehdon täyttävää pelastajaa. Näin ollen pelastuslaitos sain rekrytoitua 48 avoinna olevaan virkaa yhteensä 20 kelpoisuusehdon täyttävää pelastajaa.

Pelastajien rekrytointi erityisesti pienempiriskisiin ja kasvukeskuksista hieman kauempana oleville pelastusasemille on ollut haasteellista. Pelastajakoulutetun henkilökunnan rekrytointihaasteiden taustalla on pelastuslaitoksen kasvanut ja samanaikainen pelastajapula ympäri Suomea. Kasvaneen henkilökuntatarpeen merkittävin taustavaikuttaja on ollut erityisesti pienempiriskisissä kunnissa yleisesti käytetyn vapaamuotoisen varallaolon poistuminen pelastustoimen järjestelmästä. Varallaolon tekemisen taustalla on muuttunut työaikakäsite, jonka mukaisesti pelastustoimi ei voi enää varmistaa henkilöstön tavoittamista kiireellisten viranomaistehtävien toteuttamiseen.

Pelastustoimen palvelutasopäätös vuosille 2024–2027 sisältää kehittämissuunnitelman. Kehittämissuunnitelmassa on nostettu yhdeksi keihäänkärjeksi henkilöstön kehittäminen, osaamisprofiilin määrittäminen ja työhyvinvoinnin kehittäminen. Taustalla on tunnistettu tosiasia, jonka mukaisesti Pohjois-Savon pelastuslaitoksen suurin pääoma on osaava ja motivoitunut henkilökunta. Hyvinvoiva ja osaava henkilökunta tuottaa pelastuslaitoksen lakisääteiset ja asiakaslähtöiset palvelut Pohjois-Savon maakunnan alueella. Henkilöstösuunnittelulla ennakoidaan henkilöstön osaamisen, määrän ja kohdentamisen tarvetta. Henkilöstön ja työhyvinvoinnin kehittäminen tullaan toteuttamaan palvelutasopäätöskauden aikana kiinteässä yhteistyössä Pohjois-Savon hyvinvointialueen kehittämispalveluiden kanssa.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen talousarvion vahvistumisen jälkeen 12/2024 pelastuslaitos aloitti toiminnan ja talouden sopeuttamistoimenpiteet ja keskeytti toistaiseksi lisäpelastajien rekrytointitoimenpiteet. Pelastajien lisärekrytointeja toteutetaan toiminnan ja talouden sopeuttamistoimenpiteiden ja vaikutusarvion tarkentuessa kevään 2024 aikana.

Ensihoidon henkilöstöä on ollut saatavilla kiitettävästi ja pelastuslaitoksen tuottamaan ensihoidon palveluun on ollut runsaasti kelpoisuusehdot täyttäviä hakijoita. Määräaikaiset sijaiset hoituvat keskitetyn sijaishallinnan kautta. Tällä hetkellä näyttää, että kesälle 2024 ensihoidon sijaisia on saatavissa todella hyvin.

Turvallisuuspalveluiden henkilöstömäärä on tällä hetkellä minimitasolla palveluiden tuottamiseksi. Turvallisuuspalveluissa on henkilökuntaa yhteensä 15 henkilöä.

v.2023 1-10 kk tilaston pohjalta / Ennuste 12 kk	Teoreettinen työpanos HTV v.2024	Palkattomat poissaolot HTV v. 2024	HTV v.2024	hvt % teoreettisesta hvt:sta	Poissaolo- päivät kalen- teri- päivinä v.2024	Sairaus- poissa- olopäi- vät ka- lenteri- päivinä v.2024	Poissa- olot ka- lenteri- pv/ hlö	Sairaus- poissa- olot ka- lenteri- pv/ hlö
Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut (sisältää 33. henk.ryhmän)	466	92	374	80,2	28 544	5 425	36	7

- 33. Ammattiryhmä eli keskitetty hoitotyön sijaishallinta
- Teoreettinen työpanos HTV v. 2024 ei sisällä sivutoimisia (sivutoimisia 385 vuonna 2023)

8 Määrärahat ja tuloarviot

TA2024 (ULKOISET)	1TA61 Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut	1PA610 Pelastustoimen ja turvallisuuspalvelujen hallinto	1PA642 Pelastuslaitos (ei EH)	1PK6450 Ensihoitopalvelujen tuottaminen	1PA661 Turvallisuuspalvelut
1000 e	Ta2024	Ta2024	Ta2024	Ta2024	Ta2024
TOIMINTATUOTOT	3 200	0	489	2 686	25
Myyntituotot	229	0	204	0	25
Maksutuotot	622	0	207	415	0
Muut toimintatuotot	586	0	78	508	0
Tuet ja avustukset	1 763	0	0	1 763	0
TOIMINTAKULUT	-29 950	-384	-20 317	-5 869	-3 380
Henkilöstökulut	-24 993	-316	-18 023	-5 677	-976
Palvelujen ostot	-2 835	-52	-1 353	374	-1 803
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	-1 529	-5	-605	-330	-589
Avustukset	-92	0	-92	0	0
Vuokrakulut	-462	0	-218	-234	-10
Muut toimintakulut	-40	-10	-25	-2	-2
TOIMINTAKATE	-26 750	-384	-19 828	-3 183	-3 355
Rahoitustuotot ja -kulut	0	0	0	0	0
VUOSIKATE	-26 750	-384	-19 828	-3 183	-3 355
Suunnitelman mukaiset poistot	0	0	0	0	0
Poistoeron vähennys	53	0	53	0	0
TILIKAUDEN YLI/ALIJÄÄMÄ	-26 697	-384	-19 775	-3 183	-3 355

Toiminta-ajatus

Pelastustoimi ja turvallisuuspalvelut toimialalla tuotetaan pelastustoimen ja hyvinvointialueen turvallisuuspalveluiden palveluita. Pelastustoimessa tuotetaan muun muassa onnettomuuksien ehkäisyn-, pelastustoiminnan-, varautumisen-, tilanne- ja johtokeskus- sekä ensihoitopalveluita. Turvallisuuspalveluissa tuotetaan hyvinvointialueen varautumisen, valmiuden ja organisaatioturvallisuuden palveluita sekä turvallisuuskoulutuksen ja teknisen toimen palveluita.

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitoksen tehtävänä on tuottaa alueensa palvelutasopäätöksen mukaiset pelastustoimen palvelut ja hyvinvointialueen määrittelemät ensihoitopalvelut. Pelastuslaitoksen tärkein tavoite on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Onnettomuuksien ehkäisytyöllä pienennetään onnettomuuksien ja tulipalojen todennäköisyyttä sekä ennalta varautumalla vähentämään onnettomuudesta aiheutuvia vahinkoja. Onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua pelastuslaitoksen tehtävänä on tuottaa tehokkaat pelastustoiminnan palvelut, joilla onnettomuus torjutaan ja vähennetään vahingon seurauksia.

Turvallisuuspalveluiden palvelualueella tuotetaan hyvinvointialueen yhteisiä varautumisen, valmiuden ylläpitämisen ja organisaatioturvallisuuden palveluita. Lisäksi palvelualueella tuotetaan teknisen toimen palveluita sekä turvallisuuskoulutuspalveluita.

Toimialan palvelut varaudutaan tuottamaan myös häiriötilanteissa ja poikkeusoloissa. Väestönsuojelun toimenpitein huolehditaan ihmisten ja omaisuuden suojaamisesta sekä pelastustoiminnasta poikkeusoloissa ja tarvittaessa evakuoinneista.

Palvelualueen yhteiset kehittämishankkeet vuodelle 2024

Palvelualueen yhteinen koulutus vuodelle 2024

Koulutuksen tarve	Tavoitteet	Kohderyhmä	Koulutuksen sisältö ja toteutus	Vastuuhenkilöt ja seuranta
Strateginen johtaminen	Strategisen johtamisen harjaannuttaminen ja kehittäminen, HVA strategisten päämäärien kirkastaminen	Pelastustoimen palvelualueen hallinto ja sektoripäälliköt	HVA sisäinen koulutus?	Paavo Tiitta palvelualuejohtaja
Mentorivalmennukset	Uusille ja töihin palaaville henkilöille mahdollistuisi mentorointisuhde.	Esihenkilöt	HVA sisäinen koulutus:	Kehittämispäällikkö, hva henkilöstönkehittämisen tiimi
Valmentavan johtamisen koulutus	Valmentavan johtamisen taitojen ja menetelmien kehittäminen.	Esihenkilöt.	Hva sisäinen koulutus: Valmentavan johtamisen taidot ja menetelmät, itsereflektio, kehityssuunnitelma, vahvuuskartta, vertaismentorointi ja coaching.	Kehittämispäällikkö Työyhteisövalmentaja

Pelastustoimen tietojärjestelmien käyttämiseen ja kehittämiseen liittyvät koulutukset.	Osaamisen kehittäminen ja tietoisuuden lisääminen	Hallinnon esihenkilöt.	Koulutuksen järjestäjän mukaan	Kehittämispäällikkö
Lakien ja TES/VES:n tulkintaan liittyvät koulutukset	Osaamisen kehittäminen ja tietoisuuden lisääminen	Hallinnon esihenkilöt.	Koulutuksen järjestäjän mukaan	Kehittämispäällikkö
Tiedolla johtamisen ja tiedonhallintaan liittyvät koulutukset	Osaamisen kehittäminen ja tietoisuuden lisääminen	Kehittämispäällikkö, esihenkilöt	Hva sisäinen koulutus?	Kehittämispäällikkö

Huomiot vuodelle 2024

Kuopiossa 05.01.2024

Toiminta-ajatus

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastuslaitoksen tehtävänä on tuottaa toiminta-alueensa palvelutasopäätöksen mukaiset pelastustoimen palvelut ja hyvinvointialueen määrittelemät ensihoitopalvelut. Pelastuslaitoksen tärkein tavoite on parantaa ihmisten turvallisuutta ja vähentää onnettomuuksia. Onnettomuuden uhatessa tai tapahduttua pelastuslaitoksen tehtävänä on tuottaa tehokkaat pelastustoimen palvelut, joilla onnettomuus torjutaan ja vähennetään henkilö, ympäristö sekä omaisuusvahingon seurauksia mahdollisimman tarkoituksenmukaisella tavalla. (Lähde: Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024-2027, 5)

Palveluiden toimivuus

Yksikön tavoite

Palvelualueen yhteiset kehittämishankkeet vuodelle 2024

Palvelualueen yhteinen koulutus vuodelle 2024

Koulutuksen tarve	Tavoitteet	Kohderyhmä	Koulutuksen sisältä ja toteutus	Vastuhenkilöt ja seuranta
Paikkatieto-osaamisen lisääminen ja kenttäjohtamisjärjestelmien visiot ja edistynyt käyttö	Paikkatietojärjestelmien edistynyt käyttö operatiivisen johtamisen tueksi, kenttäjohtamisjärjestelmät	Pelastustoimen sektoripäälliköt, palopäälliköt, johto- ja tilannekeskusten vetäjät ja palomestarit	Pelastusopiston koulutus, kenttäjohtamisjärjestelmät	pelastuspäällikkö
Taloushallinta, ohjelmistot ja seuranta pelastustoimen toimintaympäristö ja palveluverkko huomioiden		Pelastustoimen sektoripäälliköt, palopäälliköt, johto- ja tilannekeskusten vetäjät ja palomestarit	HVA sisäinen koulutus. ?	

Huomiot vuodelle 2024

Pohjois-Savon hyvinvointialueen pelastustoimen palvelutasopäätös 2024-2027 sisältää kehittämissuunnitelmaosion. Kehittämissuunnitelmaosio sisältää laadullisen henkilöstösuunnittelun osalta mm. seuraavia toimenpiteitä;

- Tunnistetaan henkilökunnan jäsenten osaamisen pääoma/ kyvykkyys sekä osaamisen/ kyvykkyuden vaje (kyvykkyyskartta)
- Selvitetään Pohjois-Savon pelastuslaitoksen erilaisten tehtävien suorituskykyvaatimukset ja määritetään tehtävien edellyttämä osaamisprofiili
- Luodaan suorituskykyvaatimuksia vastaava henkilöstön lisä- ja täydennyskoulutusjärjestelmä tukemaan henkilöstön osaamisen kehittämistä ja työurasuunnittelua
- Henkilöstön kehittämissuunnitelman sisällön mukaisten toimenpiteiden toteuttaminen suunnitellaan koko palvelutasokaudelle 2024-2027

Pohjois-Savon pelastuslaitos on nostanut yhdeksi tulevaisuuden kehittämistoimenpiteiden keihäänkärjeksi

henkilöstön kehittämisen, osaamisprofiilin määrittämisen ja työhyvinvoinnin kehittämisen siksi, että pelastuslaitoksen suurin pääoma on osaava ja motivoitunut henkilökunta. Hyvinvoiva ja osaavan henkilökunta tuottaa pelastuslaitoksen lakisääteiset ja asiakaslähtöiset palvelut Pohjois-Savon maakunnan alueella. Henkilöstösuunnittelulla ennakoidaan henkilöstön osaamisen, määrän ja kohdentamisen tarvetta. Tuloksellisuutta ja tuottavuutta parannetaan panostamalla työhyvinvointiin ja osaamisen vahvistamiseen. Henkilöstöltä edellytetään kehittämis- ja muutoskykyä ja työyhteisöltä sitoutumista yhteisiin tavoitteisiin. Hyvinvoivan ja osaavan henkilökunnan myötävaikutuksella mahdollistetaan pelastuslaitoksen lakisääteisten tehtävien toteuttaminen.

Kuopiossa 05.01.2024

Toiminta-ajatus

Suomen parhaan turvallisuuskulttuurin luominen hyvinvointialueelle yhdessä muiden toimijoiden kanssa, Laadukkaan turvallisuuskoulutuksen ja valmius- ja varautumissuunnittelun kautta varmistamme kaikille turvallisen työpaikan. Lisäksi mahdollistamme pelastustoimelle nykyaikaiset, tehokkaat ja turvalliset työvälineet sekä ajoneuvot koko hyvinvointialueelle.

Palveluiden toimivuus

Yksikön tavoite

Palvelualueen yhteiset kehittämishankkeet vuodelle 2024

Palvelualueen yhteinen koulutus vuodelle 2024

Koulutuksen tarve	Tavoitteet	Kohderyhmä	Koulutuksen sisältö ja toteutus	Vastuhenkilöt ja seuranta

Huomiot vuodelle 2024

Kuopiossa 05.01.2024